

ДЕНЬ НА КНИГАТА

През този месец, от 17 до 24, се чествува ден на книгата. Това чествуване има за цел да припомни на хората големото значение на книгата за напредъка на човечеството. Нистина, само чрез книгата всъко знание може да стане достояние на всички, навсякъде по земното кълбо. И тогава всички, според своите способности, ще може да го разширочи, задълбочи, или приспособи на практика. Ето, например, случая с радиото, едно от най-чудните постижения на науката: Херц открива вълните, които могат да разнасят звука на далечно разстояние, и построява апарат за тяхното предаване (разпръсване по всички посоки из пространството). Но това изобретение не може още да се използва, защото е нужен и друг апарат — за тяхното приемане. Такъв построява пък друг учен — Бранли. Но и това било недостатъчно, защото звуковете могли да се приемат само от близко разстояние. Трети учен, Поповъ, построява антена, с помощта на която радиовълните могат да се възприемат от далечно разстояние. Четвърти, пети и тъй нататък прибавят по нещо ново, усъвършенствуват първоначалните апарати, и чак тогава вече ние имаме радио. Всъко ден други учени правят нови усъвършенствувания, и няма да бъде далеч времето, когато ние, като слушаме гора или пясънта, ще можем едновременно и да виждаме човъка, който говори, пее или свири. Така е с всъко научно постижение. И така, благодарение на книгата, знанията се разнасят бързо по цял свят и почват да служат на всички. Преди изнамирането на писмото и книгопечатането

човечеството е напредвало извънредно бавно. След тях то става все по-бързо и по-бързо. Особено много се засилва то след установяването на периодичния печат — списанията и вестниците. Понеже научните книги се търсят от малко хора, те сж скъпи; пък вестниците и списанията се търсят от мнозина, печатат се в голямо количество и сж много по-евтини. Днес всички университети и всъко научно дружество имат свое списание, което излиза периодично (месечно или седмично) и в което се съобщава за всичко ново из областта на науката. Това списание се разпраща до университетите и научните дружества на цял свят, където новото нещо се подлага на изучаване, разширяване или усъвършенствуване. Така периодичният печат служи за бързия напредък на човечеството.

Значи, най-главните условия за напредък сж писмеността, книгопечатането и периодичният печат, като не се забравя, че книгопечатането (разбира се, и периодичният печат) сж невъзможни без хартия. И тъй, най-важните изобретения, от които зависи напредъкът на човечеството, сж: писмеността, хартията и книгопечатането. За изнамирането на книгопечатането ви разправихме в брой IX от год. XIII на „В.“, за писмеността и хартията ще ви разправим идната година.

Ние дължим своята писменост на Светитъ братя Кирила и Методия, чиято слава чествуваме на 24 май всъка година. А основател на българския периодичен печат е Константин Фотиновъ, който бѣ чествуванъ миналия месецъ.

Екимъ Ст. Андрейчинъ

ФОТИНОВУ

Герой е вожда въ бой, когато лаври сбира,
герой пѣвецъ е, кой сѣ дивната си лира
душитѣ смайва; прѣвъ герой е сѣ дума мощна
ораторътѣ гръмовенъ, кога сганѣта тревожна

Вълнува и вълнува, по гора и по долина
по-рѣдкѣ, по-великѣ: — когато се наима
безвестний труженикѣ на бой сѣсъ нощъ вѣковна.
Въ стихийнѣ мракѣ луча прѣвъ хвърля той духовна;

и плѣсъкъ живъ, привѣтъ не чува и не чака,
нито вѣнецъ, що грѣй душата на юнака...
Единъ въ пустинята безотзивна, мъртвешка,
той черпи пламъ и мощъ изъ своята вѣра жежка.

О, Фотиновъ! Поклонъ, будителю народни,
предчета на цѣлъ сонмъ сѣячи благородни
на живи семена въ народното съзнание!
Поклонъ на твоя духъ и гробъ свещенъ въ изгнание.

Иванъ Вазовъ

ЦИГАРАТА

Попъ Харитонъ бѣше родомъ отъ Габрово. Като навърши 20 годишна възраст, той отиде въ Преображенския манастиръ при гр. Търново, та се подстрига за монахъ. После се ржкоположи за свещеникъ.

Имаше ли по онова време другъ свещеникъ като попъ Харитона? Той бѣше едъръ на ръстъ, буенъ, като младъ конь, и непокоренъ. Имаше горда душа, която не се прекланя предъ никого. Въ Търново той скоро се запозна сѣ революционнитѣ агитатори и тайно получаваше бунтовнитѣ книги и вестници, които пращаха емигрантитѣ отъ Влашко. Той ги четѣше сѣ въодушевление и самъ ги разпространяваше срѣдъ младитѣ бунтари. Имаше единъ охраненъ, буенъ конь, когото често яхваше, носѣше се напето и бѣше бодилъ въ очитѣ на турцитѣ, които негодуваха при вида на тоя сербезъ попъ.

Въ 1876 г. попъ Харитонъ подуши нещо и отиде въ Казанлъшко. Вече членъ на революционния комитетъ, и тукъ той бѣ подушенъ отъ турцитѣ и затова се принуди да избѣга чакъ въ добруджанскитѣ села, но следъ като разбуди почти цялѣя Казанлъшки край. Тукъ, обаче, единъ попъ—попъ Енчо отъ Тулча — извърши срамно предателство предъ турското правителство. Заптии арестуваха попъ Ха-

ритона, и той лежа единъ месецъ въ затвора.

Единъ денъ вратата на тъмницата се отвори предъ буйния попъ. Имало заповѣдъ да се интернира попъ Харитонъ въ Търново. Заптието яхна коня си и подкара Харитона пеша. Пѣтътъ имъ минаваше презъ Дели-ормана. Бѣше недѣля.

Заптието се отегчи и спрѣ предъ една чешма да си почине. Въ това време бавно заби църковната камбана отъ съседното село. Попъ Харитонъ се примомли на заптието да му отвърже ржцетѣ да се измие и да се помоли на Бога. Заптието се съгласи. Наведе се Харитонъ надъ чешмата и хемъ се мие, хемъ подъ око следи заптието, което слѣзло отъ коня си, се суети около него. Когато заптието се загледа на страна, попъ Харитонъ хукна въ гората, която се простираше наблизу, задъ близкото дере. Заптието се изплаши, засуети се и, като не знаеше какво да стори, викна следъ бунтовния попъ:

— Дуръ бе, попе, (чакай бе, попе), каква беля ми навличашъ на главата! А попъ Харитонъ се извърна и викна на заптието, презъ сплетенитѣ клони на дърветата:

— Запти ага, чокъ селямъ, мизимъ ааралж, папазъ да алда гайре даалъра! (Заптие чорбаджи, поздравъ на

ВЪ КУРНИКА

Падна вечеръ, и подъ своята стрѣха
вси кокошки вече се прибраха,
и утихна курникътъ тогазъ,
че настѣпи за почивка часъ.
И снуватъ тѣ ширното поле
и голѣмъ харманъ
сѣ жито, сѣ ечемикъ посланъ.
Изъ хармана гордо скитатъ,
господаритѣ не питатъ
и кълватъ, кълватъ, кълватъ
до насита този пѣтъ.
Ахъ, кокошкитѣ горкитѣ,
какъ въ сѣня сж тѣ честити!
Ала що се случи вѣнъ?
Що за тропотъ? Що за звѣнъ?
И въ уплаха скача тамъ
цѣлата кокоша сганъ,
и се пита: „Кой е, кой?
Лиса ли пристига пакъ
или порѣтъ чернокракъ?“
Нито Лиса иде тукъ,
нито порѣтъ леконогъ,
ами чичо, мраченъ, строгъ,
вижъ до курника се спира
и да влѣзе тамъ напиратъ:
„Бре, сѣ пиянско гърло вика,
нѣмамъ ли жена, деца,
та да припнатъ, да отворятъ,
сѣ мене да се разговорятъ?
Пуститѣ му хубостници,
сякашъ, че ми сж царици,
като буби спятъ ли, спятъ
въ топлия домашенъ кѣтъ...
Сѣ неокастрена кюския
иде ми да ги набия!“
Чичо тропа и проклина,
ей вратата се раззина.
И въ кѣшурката кокоша
работата става лоша:
шумъ и плѣсъкъ,
страшенъ крѣсъкъ,
вредъ кокошки захвърчаха,
въ двора тѣ се разпилѣха.
Викна чичо: „Вижъ ги ти,
какъ страхътъ ги изцѣри!“
И помислилъ, че изъ двора
бѣгатъ неговитѣ хора,
влиза чичо като царъ
въ курника прогнилъ и старъ,
и спокойно той заспива
въ кѣща, низка и смрадлива.

Христо Бояджиевъ

ПРАХЪТЪ — БОГАТСТВО

Какво се губи чрезъ праха. По цѣлата земя се образува голѣмо количество прахъ отъ ценни вещества, които иначе биха могли да бѣдатъ използвани отъ хората. За да ни стане ясно, какво се губи чрезъ праха, ще дадемъ само два примѣра. Изчислено е, че презъ 1933 година сж загубени подъ формата на прахъ 7,600,000 тона кафяви вѣглища отъ германскитѣ мини. Презъ сжщата година въ Германия, по сжщия начинъ, сж загубени 1 милионъ кгр. тютюнъ. Въ много индустрии се губятъ милиони килограми ценни вещества, които се разпиляватъ подъ формата на прахъ.

агитѣ, попѣтъ е въ горитѣ).

Като дойде въ Горна-Орѣховица, попъ Харитонъ потърси най-напредъ Пановчето (Иванъ Пановъ), но той бѣше предаденъ и хванатъ отъ турцитѣ, като комита и бунтовникъ. Отъ Горна-Орѣховица, той се прехвърли въ Бѣла-Черква, където стана войвода на известната Бѣлочерковска чета, сѣ която трѣгна къмъ Балкана. Четата още сутринята осъмна до село Балванъ. Четницитѣ хванаха нѣколко турчета-пастирчета и ги доведоха предъ войводата, като искаха да ги убиятъ. Но попъ Харитонъ каза:

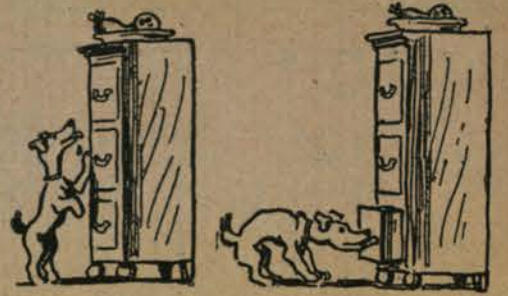
— Ние не ще убиваме мирното население, а ще се боримъ срещу тиранията на турскитѣ управници.

Уплашенитѣ турчета бѣха пуснати и избѣгаха въ смъртенъ страхъ. Четата продължи пѣтя си. При село Вѣренци силна потеря ги подуши и трѣгна по диритѣ имъ. Като видѣ потерята, единъ отъ четницитѣ се уплаши и извика: „Ще ни избиятъ!“ Четникътъ не довърши думитѣ си, защото войводата се спуска къмъ него сѣ думитѣ: „Кой бунтува четата?“ — и щѣше да го убие на мѣсто, ако не бѣха го спасили другаритѣ му. Отъ тоя мигъ всички гледаха вече сѣ страхопочитание на войводата-попъ. Подгонената чета пристигна въ Дрѣновския манастиръ, където постави стража и където три дни се би геройски сѣ потерята, която обграждаше манастира на

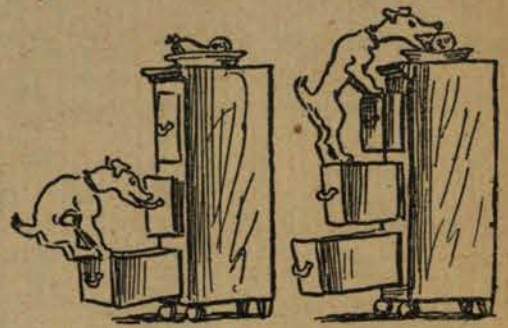
УМНО ИЗМИСЛЕНО

Кучето Роза сѣгледа въ една чиния надъ шкафа единъ саламъ. Въ кѣщи нѣмаше никого, и кучето реши да смѣкне и излапа салама. Желанието му бѣше толкова силно, штоо очитѣ му свѣтѣха, и отъ устата му потекоха лиги.

Саламътъ бѣше високо, а кучето малко, но хитро. То се замисли, като професоръ надъ нѣкоя мѣчна задача, и ето какво измисли: измѣкна сѣ зжби долното чекмедже на шкафа. После се покачи върху него и измѣкна донѣ-

къде и второто. Покачи се на него и поиздърпа и третото. Така то си направи стълба, сѣ помощта на която

стигна до салама и го излапа за две минути.

Следъ малко господаритѣ се завърнаха. Като видѣха, че саламътъ е изяденъ отъ Роза, тѣ искаха да я на-

биятъ. Но като разбраха, по какѣвъ начинъ тя е могла да го стигне, тѣ се зачудиха на нейния умъ и ѣ простиха, като казаха: „Колко умно животно! Другъ пѣтъ не трѣбва да оставяме на открито такива лакомства.“ М. З.

Бога. Настѣпи четвъртиятъ денъ. Единъ българинъ се бѣше промѣкналъ въ манастира и донесе писмо за войводата.

Въ това време въ една стая на манастира попъ Харитонъ заедно сѣ попъ Гавраила пълнѣха фишечи сѣ барутѣ. Барутѣтъ бѣ сложенъ въ една медна тава, пълна догоре. При пълненето на фишецитѣ барутѣ се бѣше разпилялъ наоколо край тавата. Дватама свещеници усилено работѣха, като си говорѣха за сражението, което одържаха вече три дни. Въ това време влѣзе при тѣхъ Тодоръ Генчевъ, който бѣше взелъ писмото, да го донесе на войводата. Въ ржката на Тодоръ Генчевъ блѣстѣше запалена цигара, която той, отъ почитъ предъ войводата, скри въ ржката си, но така несржчно, че тя се изхлузи и падна на земята. Въ единъ мигъ разсипанитѣ зрънца барутѣ пламнаха, сѣ силно свистение пламъкътъ се понесе къмъ тавата сѣ барута и, докато войводата и попъ Гаврилъ се опомнятъ, страшна експлозия огласи стаята. Следъ мигъ трима души се превиваха, обгорѣли, сѣ пламнали дрехи, ослѣпѣли отъ огъня.

Следъ превземане на манастира отъ турцитѣ, попъ Харитонъ бѣ измѣчванъ и закланъ отъ тѣхъ. Ето следствието отъ една цигара.

Симеонъ Мариновъ